

N:o 76.

Ank. till Riksdagens kansli den 3 april 1908, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående utbekommande af deposition till säkerhet för fullgörande af stadgade villkor för koncession å järnvägsanläggning från Ystad till Genarp.

I. A.

Uti en den 24 sistlidne januari till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling hänvisad proposition (n:o 16) har Kungl. Maj:t, under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen medgifva, att den omständigheten, att arbetet å järnvägsanläggning från Ystad till Genarp, hvarå koncession beviljats den 17 december 1897, icke blifvit inom föreskrifven tid fullbordadt, ej skulle utgöra hinder för sterbhusdelägarna efter aflidne ingenjören O. A. Brunius att utbekomma det till säkerhet för fullgörandet af stadgade villkor för koncessionen hos statskontoret förvarade depositionsbevis å 40,000 kronor.

I detta ärende har departementschefen till berörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»Uti en till Kungl. Maj:t ingifven skrift hafva sterbhusdelägarna efter aflidne ingenjören Olof Andersson-Brunius, hans änka Nelly Brunius samt Per Andersson, i egenskap af förmyndare för makarnas omyndiga dotter Svea Elvira Birgitta Vilhelmina Karola, i underdånighet anhållit om utbekommande af ett i statskontoret till säkerhet för fullgörandet af stadgade villkor för koncession å järnvägsanläggning från Ystad till Genarp deponerat belopp af 40,000 kronor.

Med anledning af denna framställning tillåter jag mig till en början redogöra för hvad förut i detta ärende förekommit.

Genom nådig resolution den 17 december 1897 beviljade Kungl. Maj:t D. Hjorth, Birger Welinder och Otto F. Frick rättighet att anlägga och till allmänt begagnande mot afgift upplåta järnväg af 1,435 meters spårvidd från Ystad till Genarps station å Malmö—Genarps järnväg. Därvid stadgade Kungl. Maj:t såsom villkor, bland andra, att arbetet å järnvägsanläggningen skulle så bedrivas, att järnvägen i sin helhet kunde vara färdig att för trafik upplåtas senast den 1 april 1901, att koncessionshafvarna skulle före den 1 september 1898 till Kungl. Maj:t inlämna bevis, att de till säkerhet för fullgörandet af stadgade villkor för koncessionen nedsatt i statskontoret ett belopp af 40,000 kronor antingen i kontanta penningar eller i sådana värdepapper, som kunde af Kungl. Maj:t godkännas, samt att koncessionen skulle anses förverkad, i händelse arbetet funnes icke å utsatt tid fullbordadt, hvilket förhållande därjämte skulle medföra förlust af hela det deponerade beloppet.

Öfvanbemälda Welinder ingaf därefter den 29 augusti 1898 till statskontoret ett af Kristianstads enskilda bank utfärdadt, å statskontoret öfverlätet bevis därom, att Welinder, som hos banken å depositionsräkning insatt ett belopp af 40,000 kronor, ägde att fyra månader efter uppsägning och emot återställande af beviset, behörigen kvitteradt, i banken lyfta nämnda belopp jämte därå upplupen ränta. Sedan Welinder å koncessionshafvarnas vägnar den 31 augusti 1898 till Kungl. Maj:t öfverlämnat utdrag af det i statskontoret rörande depositionen förda protokoll, förklarade Kungl. Maj:t genom nådig resolution den 9 september 1898, att det för koncessionen å ifrågavarande järnvägsanläggning stadgade villkoret i fråga om nedsättande i statskontoret af ett belopp af 40,000 kronor i penningar eller värdepapper blifvit behörigen fullgjordt.

Kungl. Maj:t har sedermera särskilda gånger medgifvit anstånd med fullgörande af villkoret i fråga om järnvägsanläggningens fullbordande, senast genom nådig resolution den 22 maj 1903, därvid förklarats, att det skulle åligga koncessionshafvarna vid de i resolutionen den 17 december 1897 bestämda äfventyr att så bedriva arbetet å järnvägen, att densamma i sin helhet kunde vara färdig att för trafik upplåtas senast den 31 december 1906.

Koncessionen har genom flera händer slutligen öfvergått å Malmö—Genarps järnvägsaktiebolag, hvaremot Brunius synes hafva förvärfvat rätten till det i statskontoret nedsatta depositionsbeviset.

Welinder har nämligen till ingenjören Brunius försålt sin rätt till koncession å järnvägsanläggningen tillika med statskontorets bevis att han hos statskontoret nedsatt ofvannämnda i koncessionen föreskrifna belopp, 40,000 kronor; hvarefter Kungl. Maj:t genom nådig resolution den 11 maj 1900 godkänt den å ingenjören Brunius sålunda gjorda öfverlåtelsen af den Welinder på grund af omförmälda den 17 december 1897 meddelade koncession tillkommande rätt.

Ingenjören Brunius har därefter i en den 22 maj 1902 dagtecknad handling öfverlåtit och försålt sin andel uti järnvägskoncessionen till grefve Nils Brahe, kammarherren Gustaf Coyet, grefve Alfred Piper, ingenjören Sture Kemner och extra ordinarie hofrättsnotarien Reinhold Bendz, under villkor att den för järnvägsföretagets realiserande i statskontoret verkställda depositionen å 40,000 kronor skulle af köparna öfvertagas, därvid det deponerade beloppet skulle kontant till Brunius erläggas; och sedan Hjorth och Frick å samma handling tecknat, att de å ofvannämnda personer öfverläte sina andelar i koncessionen, hafva grefve Brahe och hans medintressenter på enahanda villkor, som för dem varit gällande, å Malmö—Genarp—Ystads järnvägsaktiebolag öfverlåtit koncessionen å förberörda järnväg.

Denna öfverlåtelse blef af sistnämnda järnvägsaktiebolag antagen, därvid bolaget förklarade, att ingenjören Brunius skulle vara berättigad att, sedan järnvägen mellan Ystad och Genarp fullbordats, afsynats och för trafik fullständigt upplåtits, i statskontoret återlyfta omförmälda belopp, 40,000 kronor, hvilket icke blifvit honom af bolaget ersatt.

Efter därom gjord underdånig ansökan har Kungl. Maj:t genom nådig resolution den 28 oktober 1904 förklarat hinder från det allmännas sida icke möta för att sistnämnda öfverlåtelse finge gå i verkställighet.

Å extra bolagsstämma den 28 juli 1906 hafva delägarna i Malmö—Genarp—Ystads järnvägsaktiebolag, efter det bolagets styrelse framställt förslag därom att bolaget skulle upplösas och likvidation verkställas, beslutit att koncessionen å järnvägsanläggningen skulle öfverlåtas å styrelsen för Malmö—Genarps järnvägsaktiebolag.

Vid sammanträde med styrelsen för sistnämnda järnvägsaktiebolag den 14 september 1906 har nämnda styrelse beslutit, att det belopp af 40,000 kronor, som vore för koncessionen i statskontoret deponerat, finge af den eller dem, som därtill ägde befogenhet, utan hinder från bolagets sida lyftas.

Likvidatorerna för Malmö—Genarp—Ystads järnvägsaktiebolag hafva den 5 april 1907 förklarat, att de i sin egenskap af likvidatorer

icke hade något att erinra mot utbetalande af ifrågavarande deponerade belopp, 40,000 kronor, till stärbhuset efter ingenjören Brunius.

Sökandena hafva uti den underdåniga ansökningen, såsom förut nämnts, gjort framställning om utbekommande af omförmälda, i statskontoret deponerade belopp af 40,000 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har, efter erhållen remiss, afgifvit utlåtande i ärendet och därvid påpekat, att enligt ofvanberörda nådiga resolution den 22 maj 1903 järnvägen skulle varit fullbordad senast den 31 december 1906, samt att, då så ej blifvit händelsen, utan fastmera anläggningen ej någonsin ens varit allvarsamt påbörjad, koncessionen å järnvägen nu syntes vara förverkad. Styrelsen har emellertid för sin del hemställt om bifall till den underdåniga ansökningen, då det ej vore styrelsen obekant, att under en följd af år mycket arbete nedlagts på företagets förverkligande, hvari ingenjör Brunius tagit en mycket verksam del, ehuru ansträngningarna i saken ej krönts med framgång.

Uti infordradt underdånigt utlåtande har statskontoret anfört, att det genom de vid ansökningen fogade handlingar torde få anses ådaga-lagdt, att numera afidne ingenjören Brunius genom öfverlåtelse blifvit behörig innehafvare af samma rätt till utbekommande af det i statskontoret till säkerhet för fullgörande af de med koncession å järnvägsanläggningen Ystad—Genarp förbundna villkor nedsatta belopp af 40,000 kronor, som eljest skolat tillkomma koncessionshafvarna Hjorth, Welinder och Frick; och har statskontoret, som för sin del icke haft något att erinra mot att deponerade beloppet finge till vederbörande återställas, oaktadt koncessionsvillkoren icke blifvit fullgjorda, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte berättiga sökandena att hos statskontoret utbekomma det till säkerhet för utförandet af ifrågavarande järnvägsanläggning hos statskontoret förvarade depositionsbevis å 40,000 kronor, transporteradt å stärbhuset efter afidne ingenjören O. A. Brunius.

Departements-
chefens
yttrande.

Lika med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt statskontoret anser jag sådana förhållanden föreligga, att ifrågavarande depositionsbevis skäligen bör utlämnas till stärbhusdelägarna efter ingenjören Brunius.

Emellertid torde ärendet böra underställas Riksdagens pröfning. Visserligen har i särskilda fall, där uti leveranskontrakt mellan staten och enskilda stadgats viten för öfverträdelse af kontraktsbestämmelser, Kungl. Maj:t ansett sig oförhindrad att utan Riksdagens hörande efter-skänka försuttet men icke erlagdt vite, där omständigheterna eljest

talat därför. Men i föreliggande fall, där staten icke kan anses intäga samma ställning som ena kontrahenten i ett affärsafstal och där för öfrigt det ifrågavarande, såsom säkerhet för fullgörande af villkoren för koncession å en järnvägsanläggning, hvars fullbordande icke vidare ifrågasättes, nedsatta beloppet redan får anses hafva ingått i statsverkets kassa, synes mig den makt, Kungl. Maj:t äger öfver rikets allmänna hushållning, icke kunna åberopas till stöd för Kungl. Maj:ts rätt att ensam besluta om beloppets efterskänkande.»

Såsom i statsrådsprotokollet meddelas, har koncession till anläggande af järnväg mellan Ystad och Genarp beviljats mot vissa villkor, till säkerhet för hvilkas fullgörande ifrågavarande depositionsbevis å 40,000 kronor blifvit lämnadt; och har, då dessa villkor icke blifvit fullgjorda, koncessionen och därmed äfven det deponerade beloppet förverkats. Att återskänka en sålunda förverkad säkerhet anser utskottet vara betänkligt, då ett prejudikat i sådant afseende skulle kunna försvaga den påtryckning till koncessionsvillkorens uppfyllande, som fruktan för den deponerade säkerhetens förlorande måste innebära. Då emellertid, på sätt de i ärendet hörda myndigheterna anført och departementschefen till statsrådsprotokollet uttalat, uti ifrågavarande fall sådana särskilda omständigheter föreligga, som böra föranleda ett undantag, anser sig utskottet böra förorda den af Kungl. Maj:t gjorda framställningen och hemställer alltså,

*Utskottets
yttrande.*

att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, må medgifva, att den omständigheten att arbetet å järnvägsanläggning från Ystad till Genarp, hvarå koncession beviljats den 17 december 1897, icke blifvit inom föreskrifven tid fullbordadt, ej må utgöra hinder för stärbhusdelägarna efter afidna ingenjören O. A. Brunius att utbekomma det till säkerhet för fullgörandet af stadgade villkor för koncessionen hos statskontoret förvarade depositionsbevis å 40,000 kronor.

Stockholm den 3 april 1908.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.